

NEKROLOGI

Dr. Fran Šijanec

Dne 17. januarja 1964 je po dolgi bolezni zapustil vrste umetnostnih zgodovinarjev dr. Fran Šijanec, ravnatelj zavoda za spomeniško varstvo v Mariboru. Z njim se je poslovil od nas prizadeven umetnostni zgodovinar, kritik, publicist in kulturni delavec.

Šijančeva življenjska pot se je pričela v Poljčanah, kjer se je rodil 31. decembra 1901. Po končani gimnaziji v Mariboru se je odločil za študij umetnostne zgodovine. Najprej je obiskoval seminar Jožefa Strzygowskega na Dunaju, nadaljeval in dokončal pa je univerzitetno šolanje v Ljubljani pri Izidorju Cankarju. V letih 1928/29 se je strokovno izpopolnjeval v Parizu, po vrnitvi v Ljubljano pa je doktoriral z razpravo o slovenjegraških baročnih slikarjih Straussih.

Kot umetnostnega zgodovinarja srečujemo Šijanca na različnih delovnih mestih v muzejski in spomeniškovarstveni stroki. Kmalu po diplomi je bil kratko pomožni kustos v Narodni galeriji v Ljubljani, v letih 1931/32 pomožni kustos Narodnega muzeja in nato med drugo vojno zopet kustos Narodne galerije. Muzejsko službovanje je zaključil kot ravnatelj Mestnega muzeja v Ljubljani (1948/50).

V spomeniški stroki je zavzemal v letih 1945/48 mesto ravnatelja zavoda za spomeniško varstvo v Ljubljani, med leti 1954/59 je deloval kot konservator na Reki, od aprila 1959 do smrti pa je vodil zavod za spomeniško varstvo v Mariboru.

Razen z muzejsko in spomeniško službo se je Šijanec daljši čas ukvarjal s prosvetno službo, kar je bilo za njegovo strokovno delo tudi usodno. Tako je bil v letih 1933/41 profesor na gimnaziji v Celju, po vojni pa zopet 1950/54 v Ljubljani. Kot predavatelja umetnostne zgodovine ga srečamo v letih 1949/54 na akademiji za likovno umetnost in akademijo za glasbo v Ljubljani.

Ceprav Šijanec ni nepretrgoma služboval v strokah, ki so bolj ali manj umetnostnozgodovinske narave, je njegova bibliografija dovolj pestra in obsežna. Ze ob bežnem pregledu je moč iz nje zlahka izluščiti tri področja, ki so bila Šijanecu najbolj pri srcu: štajerski barok, sodobna slovenska umetnost in spomeniško varstvo.

Z doktorsko temo o Straussih se je Šijanec javnosti takorekoč šele predstavil. Ze tedaj pa si je tudi utrdil ime, saj je zaoral ledino v znanstvenem proučevanju štajerske baročne umetnosti. Četudi so pretekla že več kot tri desetletja in so izsledke njegovih raziskovanj dopolnila že številna nova, nam je vendar Šijanec tedaj predstavil bistvo slikarjev Straussov, značilnosti njihove umetnosti, ki so še danes veljavne. Obširno in pestro področje štajerskega

baroka ga je mikalo tudi še pozneje, ko se je po dolgih letih vrnil na Stajersko. Posebej ga je zanimal krog slikarjev okoli rodbine Attems. O tem je tudi nekaj malega napisal. Pripravljal se je na temeljit študij avstrijskih virov v zvezi s temi slikarji, vendar so mu službene dolžnosti in slednjič bolezen spodrezale vse možnosti za raziskovalno delo te vrste.

Skozi vsa leta delovanja je veljalo Šijančevo zanimanje moderni slovenski umetnosti. Kot sodobnik in osebni znanec mnogih slovenskih likovnih umetnikov je Šijanec zvesto spremljal njihovo delo in razvoj. Uveljavil se je kot kritik in ocenjevalec številnih razstav, med napisanimi deli pa velja omeniti knjigo o slikarju Albertu Sirku (1952). S posebno pozornostjo se je zanimal za napredek mariborskih likovnikov. Odlikoval ga je takten ton pisanja, ki je tudi pričal o Šijančevi razgledanosti, čeprav je kot kritik odbiral pogosto preveč spravljiva merila.

Kot sad dolgoletnih študij in zbiranja drobnih biografskih podatkov je 1961 izšlo Šijančevo najboljše delo *Sodobna slovenska likovna umetnost*. Pri tem delu se je avtor lotil sam težavne naloge obdelati izredno obsežno in razvejano gradivo, ki ga je skušal predstaviti kar najbolj popolno in v katerega je vključil tudi aktualne in zato včasih še sporne likovne probleme. Knjiga govori o njegovi vnemi in pionirskem pogumu, njena šibka plat pa je v nesmotrni razčlenitvi in neuravnoteženosti sicer bogate in z muko nabrane snovi, ki je za stroko nedvomno dragocena. Nevšečnosti okoli nastajanja in tudi odmevi po izidu te knjige so tedaj že bolnega Šijanca hudo prizadeli.

Šijanec je nadalje napisal tudi več pregledov slovenske umetnosti, tako npr. za Maleševo umetnost, Batušičevo Umjetnost u slici, za Enciklopedijo likovnih umetnosti itd.

Tretje področje njegovega strokovnega zanimanja je bilo spomeniško varstvo. Tu si je zelo prizadeval predvsem pri praktičnem delu okoli zaščite in obnove spomenikov, manj je o tem napisal, za ugled in veljavo te službe pa se je posebno trudil v zadnjih letih v Mariboru. Prav gotovo mu gre zasluga za nekatere obnovljene spomenike, a tudi na strokovnih srečanjih doma in na tujem se je uveljavljal pri obravnavanju spomeniškovarstvenih vprašanj.

Res je, kar pravi dr. Stelè, da je bil Šijanec kljub delovanju v Sloveniji vse življenje nekoliko odmaknjen od slovenske umetnostnozgodovinske šole. Vzrok temu je bilo deloma službovanje izven stroke, deloma pa tudi zanimanje za teme, katerih bistvo je bilo bolj v splošni in manj v specifično slovenski umetnostni problematiki. Za vse, kar je ustvaril, in tudi za vse, kar si je samo zamislil, a ni mogel več uresničiti, pa je bil Fran Šijanec zavzet s srcem in slovenska umetnostna zgodovina je utrpela z njegovim odhodom bolečo izgubo.

Sergej Vrišer

Dr. Janez Veider

Dne 15. maja 1964 je umrl v ljubljanski bolnišnici dr. Janez Veider, umetnostni zgodovinar in sodruknik ZUZ.

Rojen je bil dne 28. maja 1896 v Mengšu, gimnazijo je končal z maturo l. 1917 v Kranju. Nato je študiral do l. 1921 na teološki fakulteti v Ljubljani in služboval do 1941 na raznih krajih v ljubljanski škofiji, dokler ga niso iz Št. Vida pri Lukovici izgnali Nemci. Še isto leto se je naselil v Ljubljani, kjer se je poleg stanovske službe posvetil študiju umetnostne zgodovine na univerzi. Študij je dovršil l. 1946 z doktoratom na podlagi disertacije o stari